

**„Мерки за извеждане на сивата икономика на светло
и оздравяване на социално-осигурителната система”**

*(Акценти от пресконференция на БСК, проведена на 12 март 2007 г., с участието на
Божидар Данев – Председател, Дикран Тебеян – Зам.-председател, Наталия Събева –
Главен юрисконсулт)*

Актуално състояние / проблеми:

- Състоянието на икономиката е добро (официален ръст за 2006 г. – 6.5 %, реален – около 7.8%),
- Ръст на доходите на населението - 13 % през 2006 г., при съществуването на косвени индикатори, че този ръст е по-висок от официалния:
 - Ръст на потреблението – 12 %,
 - Ръст на спестяванията – 22 % (5.1 млрд. лв.),
 - Ръст на продажбите на нови коли – 26 %,
 - Ръст на потреблението на горива (във физически обеми) – 7.9 %.
 - Ръст на преките чуждестранни инвестиции:

Преки чуждестранни инвестиции	2004 г.	2005 г.	2006 г.
Общо:	2727,5	2326,0	4015,0
Операции с недвижими имоти	225,3	464,1	1204,9
Строителство	78,9	189,5	400,4
Некласифицирани	18,8	21,5	359,0

ИЗВОД: Има сериозни по размер скрити доходи, чийто източник е сивата икономика. Този факт вече придобива характер на епидемия, която подрива устоите на конкурентната среда. В измамните схеми по укриване на доходи фактически участва и работникът, който се съгласява да получава реално повече от официално декларираните суми и дължимите към тях осигурителни вноски.

Какви са източниците на тези средства?

1. **„Черна каса”, които се пълнят от:**
 - Неиздаване на платежни документи или фактуриране под реалната цена на стоките и услугите;
 - Занижени цени при продажба на активи, дружества, дялове, акции.
2. **„Бяла куха каса” – кухи касови наличности.**

СЛЕДОВАТЕЛНО: Става дума за документна измама (= съставяне на документи с невярно съдържание – фактури и договори), която води до:

- данъчна измама – плащане върху по-ниска база на ДДС, акцизи, корпоративен данък,
- измама към акционерите при разпределението на печалбата.

Възможности на съществуващата нормативна база

Различните закони (Кодекс на труда, Кодекс за социално осигуряване, Данъчно-осигурителен и процесуален кодекс, Наказателен кодекс, Закон за счетоводството и др.) съдържат разпоредби, регламентиращи задълженията на работодателя във връзка с осигурителното законодателство. Няма, обаче, ефективни санкции, а те са:

- **Административни санкции:**
 - По ДОПК глобата е от 50 до 500 лв. (теоретично се отнася и до работника, но фактически няма механизъм, по който да се установи неговото неправомерно поведение);
 - По Закона за счетоводството глобата е от 100 до 300 лв. (за физическо лице) и от 300 до 500 лв. (за търговско дружество);
 - По ЗДДС глобата е от 200 до 2500 лв.
- **Наказателна отговорност:**
 - За укриване или неплащане на данъчни задължения над 3000 лв. – лишаване от свобода до 5 години и глоба до 2000 лв.
 - За укриване или неплащане на данъчни задължения над 12000 лв. – лишаване от свобода от 3 до 8 години и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.

Без да се налага въвеждане на наказателна отговорност за неплащане на осигурителни вноски, действащото законодателство дава достатъчно възможности за търсене на отговорност за измама, документални престъпления и деклариране на неверни данни.

Предложения на БСК за промени в нормативната база

1. Амнистия за нарушения на данъчното и осигурителното законодателство, свързано с укриване на реалните доходи;
2. Въвеждане на санкция (глоба) за работника за получаване на възнаграждение, по-високо от договореното в трудовия договор.
3. Освобождаване на работника от глоба, ако сигнализира НАП, НОИ и Икономическа полиция за това, че работодателят му плаща допълнителни средства, без да са осчетоводени. Закрила на такъв работник – уволнение, само след разрешение на Главна инспекция по труда; запазване в тайна самоличността му; допускане на анонимни сигнали и проверки по тях и др. подходящи мерки.
4. Въвеждане на задължение работодателят да внесе пълния размер на осигурителните вноски, включително и личните осигурителни вноски, за целия период на трудовия договор:
 - на работник, сигнализирал за неосчетоводени плащания, частта от вноските, полагаща се за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване, ще бъде насочена към съответните индивидуални партии на този работник в универсалните и професионалните фондове;
 - за всички останали работници осигурителните вноски се внасят в бюджета на ДОО, без да се насочват към индивидуалните партии на тези работници във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване.
5. Приватизация на контролните функции: Поради ограничения капацитет на контролните органи, предлагаме НАП да лицензира частни експерт-

счетоводители, на които да възлага извършването на ревизии в предприятията и да получават процент от сумите по констатираните финансови нарушения. Актовете по констатираните при проверката нарушения се издават от НАП.

Очаквани резултати от предложените мерки

- Нарастване на БВП,
- Нарастване приходите от ДДС, акцизи и корпоративен данък,
- Нарастване приходите в осигурителната система и възможност за увеличение на пенсиите,
- Възможности за нарастване на средствата за образование, здравеопазване и пр.